

Bài 10. VAI TRÒ CỦA GIỐNG VÀ PHƯƠNG PHÁP CHỌN TẠO GIỐNG CÂY TRỒNG (1 tiết)

I. MỤC TIÊU BÀI HỌC

Sau bài này, GV phải làm cho HS :

- 1.** Hiểu được vai trò của giống cây trồng và các phương pháp chọn tạo giống cây trồng.
- 2.** Có ý thức quý trọng, bảo vệ các giống cây trồng quý hiếm trong sản xuất ở địa phương.

II. NHỮNG ĐIỀU CẦN LƯU Ý

1. Gợi ý phân bố bài giảng

Bài có 3 phần, trong đó phần I và III là trọng tâm.

I. Vai trò của giống cây trồng

II. Tiêu chí của giống cây trồng tốt

III. Phương pháp chọn tạo giống cây trồng

2. Một số kiến thức bổ sung

Giống là một yếu tố làm tăng năng suất cây trồng. Việc thay thế giống lúa địa phương bằng các giống lúa mới thấp cây, có năng suất cao đã góp phần tăng năng suất lúa bình quân 2,7 tấn/ha ở thập kỉ 80 lên đến 4 tấn/ha vào những năm cuối của thập kỉ 90. Do sử dụng giống lúa mới, nhiều địa phương ở Thái Bình, Nam Định, Hà Tây (cũ) đã đạt được năng suất 10 tấn/ha. Ngày nay khi lúa lai ra đời và đi vào sản xuất trên diện rộng thì chỉ cần thay giống cũ bằng giống mới có năng suất cao đã có thể tăng năng suất lúa 15–20% trong điều kiện canh tác như nhau. Một số nơi miền núi ở phía Bắc : Điện Biên (Lai Châu), Hoà An (Cao Bằng), Văn Quan (Lạng Sơn), năng suất lúa lai đã đạt 12–14 tấn/ha.

Ngoài ra, sử dụng giống mới ngắn ngày còn có tác dụng làm tăng số vụ gieo trồng trong năm, làm thay đổi cơ cấu cây trồng, phá vỡ độc canh cây lúa. Trước đây, khi nông nghiệp nước nhà chỉ sử dụng giống lúa địa phương có thời gian sinh trưởng dài trong một năm, chúng ta chỉ gieo trồng được 2 vụ lúa chiêm và mùa. Từ khi chúng ta nhập nội và tạo ra những giống lúa ngắn ngày đã hình thành vụ gieo trồng thứ 3 : vụ đông, trong khoảng thời gian giữa 2 vụ lúa mùa và chiêm. Cùng với sự xuất hiện vụ gieo trồng thứ 3 (vụ đông), thế độc canh cây lúa đã bị phá vỡ, hình thành cơ cấu 3 cây trồng : Lúa xuân – Lúa mùa sớm – Cây vụ đông (ngô đông, đậu tương đông, cà chua hoặc vụ rau sớm). Với cơ cấu này, lúa mùa sớm được gieo cấy bằng giống lúa ngắn ngày như : CR203, Q5, A20, ĐH60... và phải thu hoạch trước 20/9 (ở Đồng bằng Bắc Bộ) để giải phóng đất kịp thời làm vụ đông.

III. GỢI Ý TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY HỌC

1. Chuẩn bị bài giảng

1.1. Chuẩn bị nội dung

– Nghiên cứu SGK.

– Đọc thêm Giáo trình Giống cây trồng, NXB Nông nghiệp, Hà Nội, 1997.

1.2. Chuẩn bị đồ dùng dạy học

Phóng to các hình 11, 12, 13, 14 SGK và sưu tầm thêm tranh ảnh khác có liên quan để minh họa bài học.

2. Các hoạt động dạy học

2.1. Hoạt động 1. Giới thiệu bài học

Trong hệ thống các biện pháp kỹ thuật trồng trọt, giống cây trồng chiếm vị trí hàng đầu. Phân bón, thuốc trừ sâu... là những thứ cần thiết nhưng không phải yếu tố trước tiên của hoạt động trồng trọt. Không có giống cây trồng là không có hoạt động trồng trọt. Bài này giúp các em hiểu rõ vai trò của giống trong trồng trọt.

Sau khi học xong bài này yêu cầu các em phải đạt được các mục tiêu của bài đã nêu trong SGK.

2.2. Hoạt động 2. Tìm hiểu vai trò của giống cây trồng

GV yêu cầu HS quan sát hình 11 trong SGK sau đó trả lời 3 câu hỏi về vai trò của giống đối với năng suất (a), với thời vụ gieo trồng (b) và với cơ cấu cây trồng (c).

Để giúp HS trả lời được câu hỏi (b) và (c), GV có thể nêu các ví dụ minh họa đã trình bày ở mục 2 phần II.

Đối với 3 câu hỏi về vai trò giống cây trồng, HS phải suy nghĩ trả lời và rút ra được : giống cây trồng là yếu tố quan trọng quyết định (tăng) năng suất cây trồng. Giống cây trồng có tác dụng làm tăng vụ thu hoạch trong năm và làm thay đổi cơ cấu cây trồng.

2.3. Hoạt động 3. Giới thiệu tiêu chí của giống tốt

Phần này bao gồm những kiến thức đơn giản, dễ hiểu. GV có thể yêu cầu HS đọc kỹ SGK và lựa chọn các tiêu chí của một giống tốt. Học xong phần này HS phải biết tiêu chí của giống tốt gồm đồng thời các tiêu chí 1, 3, 4, 5.

GV cần giảng giải cho HS hiểu : giống có năng suất cao chưa hẳn là giống tốt. Giống có năng suất cao ổn định mới là giống tốt.

2.4. Hoạt động 4. Giới thiệu một số phương pháp chọn tạo giống cây trồng

Yêu cầu HS đọc và quan sát kỹ các hình 12, 13, 14 SGK. Sau khi đọc và quan sát hình vẽ, HS có đủ thông tin cơ bản để trả lời câu hỏi thế nào là phương pháp chọn lọc, phương pháp lai. GV giảng giải cho HS 2 phương pháp chọn giống : phương pháp gây đột biến và phương pháp nuôi cấy mô.

2.5. Hoạt động 5. Tổng kết bài học

- GV gọi 1 hoặc 2 HS đọc phần "*Ghi nhớ*".
- Nêu câu hỏi củng cố bài, sau đó gọi HS (hoặc để HS tự nguyện) trả lời.
- Đánh giá giờ học đã đạt được mục tiêu của bài để ra chưa ?
- Dặn dò HS trả lời các câu hỏi ở cuối bài và đọc trước bài 11 SGK.